

» Det var og er statsministerens ansvar, at forvaltningen af hastelovene og nedlukningen af samfundet blev et socialdemokratisk soloprojekt.

THOMAS BERNT HENRIKSEN, erhvervsredaktør, i leder i Berlingske

PÅ KANTEN

Edith Rode - en fantastisk kvinde

FORFATTERSKAB: I enhver tid er der mange stemmer.

Alle ved, at det ikke altid er de højeste røster, som har den dybeste rod og dermed kan gøre sig fortjent til en plads i historiebøgerne.

Når der skrives historie, er det dog tankevækkende, hvor stor betydning skribenten har.

Således har mange undret sig over, hvor lidt samtiden kender til en række forfattere fra 1800- og 1900-tallet, der i deres egen tid var uomgængelige.

FORFATTEREN Hans Otto Jørgensen (f. 1954) udgav derfor bogen "En anden kanon" i 2017.

Her får bl.a. Edith Rode (1879-1956) den fortjente plads.

Jørgensens fascination af Rode er stor.

Han skriver: "Jeg er vild med Edith Rode, fordi hun med en sund skepsis og lang livserfaring insisterer på det gode, og at det, det kommer an på, er at være et godt menneske. Men at sige det, siger hun, er flovt [...] Jeg er vild med Edith Rode, fordi hun så ubesværet rummer modsætninger".

DER ER to ord, som især knytter sig til Rode, når hun bliver karakteriseret, nemlig livskløgt og dannelse.

F. J. Billeskov Jansen beskriver hende ligefrem som en "uendelig livsklog dame" i 1966, hvor han ser hende i lyset af de to valkyrier Karin Michaëlis og Thit Jensen. Et

tjek i mine mange litteratursamlinger viser dog, at det er disse, som får størst opmærksomhed i efterkant.

Jeg kan næsten ikke finde bøger, som nævner Rode.

Det er synd, for hun er et bekendtskab værd.

RODE BLEV født i en højborgerlig familie i København med en far, der var såkaldt hofmedicus og senere professor og moderen Harriet Kjellerup.

Rode var den ældste af tre søstre. Hjemmet var åndsliberalt, kultiveret og præget af et betydeligt frisind i tanke og handling, der især skyldtes faderens humanitære og sociale indstilling.

Moderen holdt mere på konventionerne.

Faderens liberalisme strakte dog ikke så langt, at det faldt ham ind at sikre sine døtre en uddannelse.

Pigerne blev sat i gode, fremskridtsvenlige skoler, men faderens tro på betydningen af frisk luft gjorde, at de blev taget ud af skolen tre måneder hvert år og sendt på landet.

DEN HØJT begavede Edith Rode klagede senere i livet over, at hun aldrig havde lært noget som helst til bunds.

Rode gik dog på Erna Juel-Hansens eksperimenterende pigeskole, og det kan meget vel have inspireret hende til hendes forfatterarbejde.

Erna Juel-Hansen (1845-1922) er nemlig mest kendt som en af det moderne gen-

nembruds forfattere og var med i kredsen omkring Georg Brandes (1842-1927) og kæmpede for fri tanke, fri tro og fri kærlighed, ligesom hun var med til at stifte Kvindelig Valgretsforening i 1889. Hun var i øvrigt søster til Holger Drachmann (1846-1908).

ALLEREDE 22 år gammel debuterer Rode med romanen "Misse Wichman" i 1901, og senere på året udkommer "Maja Engell". Året efter udkommer "Gold".

Alle tre romaner problematiserer kvinders forventninger og mænds manglende evne til at honorere dem. De var et forsvar for kvinders ret til seksualitet og lægger sig dermed i slipstrømmen af tidens sædelighedsfejde. Anmelderne roste romanerne til skyerne, men borgerskabet kvitterede med forargelse.

» Den højt begavede Edith Rode klagede senere i livet over, at hun aldrig havde lært noget som helst til bunds.

I ROMANEN om Misse lader Rode følgende ordveksling fremsige:

"Man skulle tro, at du var sanselig, saadan som du taler," sagde han for at ramme.

"Det er jeg ogsaa" sagde Misse. "Naturligvis er jeg sanselig. Man skulle næsten tro, at du syntes, at det var noget jeg skulle skamme mig over. Tror du, Mænd har patent paa at have Sanser"

Han greb hende i Armen.: "Nu tier du stille. Du taler som en Backfish. Hvis de nu kunde høre dig i den anden Stue."

FORÆLDRENES ægteskab knirkede og forholdet til moderen var anstrengt.

Rode så derfor en flugtmulighed i et ægteskab med hendes venindes bror, billedkunstneren Fritz Magnussen (1878-1920).

De giftede sig i 1902 og tog på en længere bryllupsrejse til Italien. Her mødte Rode dog den store kærlighed i forfatteren og åndsmennesket, Helge Rode i den danske kunstnerkoloni og de flygter til Capri, hvor Rode føder deres første barn ud af fire. De forblev i udlandighed frem til 1905 hvor skilsmissen med Magnussen var gået i orden. Inden turen havde Johannes V. Jensen (1873-1950) kurtiseret den smukke og dannede Rode, men han måtte smerteligt gå bort med en

kurv. Rode opfattede ham som landlig og brutal.

DET KOM der selvsagt poesi ud af, når Johannes V. Jensen skriver i digtet "Betragtning, Mit Foraar" i 1901:

"Altsaa jeg mistede Emma (Edith).

Alverden ynkede mig. Jeg tror jeg saarede mange

Ved den kyniske Lethed, hvormed jeg trøstede mig.

Mit Liv er én erstatning.

Hvem siger, at man skal leve lykkeligt?"

RODE dog snart erfare, at poeten Helge Rode ikke har forstand på hverken arbejde eller penge.

Hun bliver dermed familiens forsørger, der snart tæller fire børn. Rode bliver dermed en foregangskvinde, der ud over at passe sin familie arbejder som forfatter, journalist ved Berlingske Tidende fra 1913 og tredive år frem samt brevkasseredaktør under overskriften "Smaa Hverdagsproblemer" ved Familie Journalen fra 1937. En post, der efter hende blev overtaget af hendes protegé, Tove Ditlevsen (1917-1976).

TRODS DE mange faste arbejdsopgaver når Rode også at skrive to teaterstykker, "Sejren" i 1913 og "De evige Glæder" i 1920, der begge vises på Dagmartheatret.

Desuden skriver Rode fra midten af 30'erne en række radiospil, ligesom novellsamlinger er fast ingrediens i hendes jobliste.

Rode er desuden en meget berejst dame, hvilket kommer til udtryk i romanerne "John Piccolo arver 60 Millioner Dollar" fra 1932 og

"Mennesker i Mondo" fra 1935, ligesom det ses i rejsebøger fra Rom og Paris.

UD OVER tre mesterlige erindringsværker skriver Rode en avantgardistisk brevroman i 1943 under overskriften "J.e.d." alias Jeg elsker dig.

Med humor og vid hudfletter Rode sin psykologiske indsigt, humor og menneskelige varme.

Hendes mest solgte bog "Livskunst uden filosofi" fra 1948 blev desuden genudgivet i 1963.

DA Sophus Claussen (1865-1931) bebrejdede hende for at forsømme sit talent, svarede hun: "Måske kan mit efterår holde, hvad mit forår lovede. Hvad gjorde det så, at jeg bare stod og groede i sommeren?"

Sandt at sige forstod Edith Rode at udnytte sit talent og inspirerede mange mennesker både via journalist- og forfatterarbejdet og sit gæstfri hjem hvor celebrities som Edvard Munch (1863-1944) bl.a. var på gæstelisten.

Mon ikke Rode fortsat kan inspirere og perspektivere vor tids kønsrolledebat? Tør jeg sige - en fantastisk kvinde?

MARIA STENSGÅRD POULSEN fra Nibe er lektor i gymnasieskolen. Cand.mag. i kunsthistorie og dansk fra Aarhus Universitet i 2009. E-mailadresse: maria.stensgaard@hotmail.com. Hjemmeside: mariastensgaard.dk.

BLANDEDE

Ydes HjemmeService ApS

Det lokale og trygge valg - altid lige i nærheden ...

PRIVAT & ERHVERV

HAR DU BRUG FOR EN GRUNDIG RENGØRING?

Ring og hør nærmere 23 67 06 91

Vi tager os af det grove, så har du mere tid til alt det sjove...

Ydes HjemmeService ApS

Jernbanegade 17, Roslev "Den Gamle Købmandsgård" V/Vibeke Yde Jakobsen · Tlf. 23 67 06 91

Lørdag d. 15. Februar.

Kære Hr. Franz Kjeldsen,

Jeg skal Tirsdag d. 18. være paa Rigshospitalet Kl. 2 og kommer formentlig derfra ved 4-Tiden. Hvis De har lyst til det, kunde De måske hente mig og følge mig hjemad. Forhaabentlig opdager De saa, at Resultatet ikke var al Ulojligheden værd.

Venligst

Tove Graydon